

ชื่อรายงานการวิจัย: พฤติกรรมความเชื่อของประชาชนในวรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัย
ผู้วิจัย: โสวิทย์ บำรุงภักดิ์ ชัยนัต บัญญัติ และ สมชัย ศรีนอก
ส่วนงาน: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น
ปีงบประมาณ: ๒๕๕๑
ทุนอุดหนุนการวิจัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเป็นมาของวรรณกรรมสังข์ศิลป์ชัย และเพื่อศึกษาพฤติกรรมความเชื่อของประชาชนในวรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ซึ่งเป็นความเชื่อด้านพระพุทธศาสนา ได้แก่ กรรม ผลของกรรม บุญ บาป นรก และสวรรค์ ด้วยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ จำนวน ๕๐ คน และสอบถามนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย (๔-๖) จำนวน ๒๕๐ คน ผลการวิจัยมีรายละเอียด ดังนี้

ความเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรม พบว่า ความเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรมมีอยู่เดิมแล้ว แต่ความเชื่อเรื่องกรรมและผลของกรรมในสังข์ศิลป์ชัยมาช่วยสนับสนุนความเชื่อเดิมที่มีอยู่ก่อนแล้ว ให้ปรากฏชัดอีกครั้ง ให้มีความหนักแน่นมั่นคง หรือให้มีความมากยิ่งขึ้น โดยมีผู้เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๘๖.๔๖ และผู้ไม่เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๔

ความเชื่อเรื่องบุญ พบว่า ในขณะที่มีการกล่าวถึงบุญจะไม่ได้หมายถึงการให้ทาน รักษาศีลและเจริญภาวนา แต่หมายถึงการได้ฟังการเล่าเรื่องสังข์ศิลป์ชัย หรือการแสดงที่เกี่ยวกับเรื่องสังข์ศิลป์ชัย เช่น หมอลำลิ่นไซ เป็นต้น มีผู้เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐ และมีผู้ไม่เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐

ความเชื่อเรื่องบาป พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าภัยกัมภังค์เป็นตัวแทนของบาปหรือตัวแทนของการทำบาป และเป็นสื่อให้รู้สึกกลัวบาปได้มากกว่าตัวละครอื่นๆ มีผู้เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๘๕.๑๔ และมีผู้ไม่เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๖

ความเชื่อเรื่องนรก พบว่า วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัยกล่าวถึงเรื่องนรกน้อยมาก แต่ภาพของเหตุการณ์หรือฉากในเรื่องจะสะท้อนเรื่องนรกได้อย่างน่ากลัว โดยกล่าวถึงนรกอเวจีที่ใหญ่และน่ากลัวที่สุด มีผู้เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๘๑.๘ และมีผู้ไม่เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๑๘.๒

ความเชื่อสวรรค์ พบว่า วรรณกรรมเรื่องสังข์ศิลป์ชัยกล่าวถึงเรื่องนรกน้อยมากเช่นกัน แต่เวลาตัวละครกล่าวถึงสวรรค์จะช่วยให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังรู้สึกคล้อยตามและปรารถนาสวรรค์ตามไปด้วย มีผู้เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๘๕.๒๒ และมีผู้ไม่เชื่อคิดเป็นร้อยละ ๑๔.๗๘